

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Кафедра української фольклористики імені академіка Філарета Колесси

Затверджено
на засіданні кафедри української
фольклористики
імені академ. Філарета Колесси
філологічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 30 серпня 2022 р.)
Завідувач кафедри
Івашків В. М.

Силабус з навчальної дисципліни

«Інтерпретація фольклорного тексту» («Український обрядовий фольклор»),
яку викладають в межах ОПІ третього курсу
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів
зі спеціальності 035 Філологія,
спеціалізацій 035.01 українська мова та література, 035.09 фольклористика

Назва курсу	Інтерпретація фольклорного тексту (Український обрядовий фольклор)
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет ім. Івана Франка м. Львів, вул. Університетська, 1.
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Кафедра української фольклористики імені академіка Філарета Колесси
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 03 Гуманітарні науки. Спеціальність 035 Філологія. Спеціалізація 035.01 Українська мова та література. Фольклористика.
Викладачі курсу	проф. Сокіл Г.П.
Контактна інформація викладачів	gan.sokil@gmail.com hanna.sokil@lnu.edu.ua корпус ЛНУ ім. Івана Франка, каб. 345, м. Львів, вул. Університетська, 1
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення дисципліни за попередньою домовленістю. Он-лайн консультації за попередньою домовленістю. Для погодження часу он-лайн консультації слід писати на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	http://philology.lnu.edu.ua/employee/sokil-hanna Сокіл Г. Електронний курс «Український обрядовий фольклор» у системі MOODLE(2022). https://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id
Інформація про курс	<p>Дисципліна «Інтерпретація фольклорного тексту» («Український обрядовий фольклор») читається як вибірковий курс для спеціальності – «Українська мова і література», у п'ятому семестрі в обсязі 32 годин аудиторних занять і 20 год. самостійної роботи.</p> <p>Завдання курсу «Український обрядовий фольклор» — показати взаємодію фольклорних жанрів з обрядовими діями, розглянути обряди як одну з першооснов усної народної творчості. Поглибити знання студентів, набуті на попередніх курсах, про обрядовий фольклор, розкрити семантику календарно-обрядових пісень у поєднанні їх з певними ритуалами та з'ясувати роль у цілісній системі річного землеробського календаря. Виявити специфіку родинних обрядів та фольклору, що його супроводжує, вербальні та невербальні знаки у цих творах. Акцентувати увагу на багатстві ритуальних, величальних та побажальних мотивів весільних, хрестинних і поминальних пісень, їх функції під час виконання обряду.</p> <p>Курс необхідний для студентів, оскільки фольклор – одна з важливих галузей національної культури, без якої не можна правильно зрозуміти обряду і, навпаки, без глибокого знання календарних і родинних обрядів не вдасться збагнути таємниці усної народної словесності, філософії та історії народу.</p> <p>Завдання курсу – допомогти студентам простежити поетапне становлення духовного середовища українського народу, тісний зв'язок людини з обрядом;</p> <p>з'ясувати роль усної народної творчості у формуванні світоглядних засад українців;</p> <p>з'ясувати особливості функціонування обряду та фольклору</p>

	<p>на різних етапах розвитку; ознайомити з географією побутування не лише загальнопоширених, а й вузьколокальних, маловідомих у науковому світі обрядів та фольклору.</p> <p>Місце в структурно-логічній схемі спеціальності. Вибіркова дисципліна «Інтерпретація фольклорного тексту» («Український обрядовий фольклор») є складовою частиною професійної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» і пов'язана з дисциплінами «Українська усна словесність», «Українська література», «Історія фольклористики», «Народознавство».</p> <p>Система контролю знань та умінь – складання заліку (тестові завдання)</p>
<p>Коротка анотація курсу</p>	<p>Курс українського фольклору призначений для студентів-україністів третього року навчання. Як частина обов'язкової програми цей курс дає студентові знання з історії походження обрядового фольклору, міфологічних уявлень в усній словесності, національної специфіки, системи обрядового фольклору (календарного та родинного), підсумовує вивчення курсу історії української фольклористики (де, коли і хто фіксував явища обрядового фольклору); вчить аналізувати основні жанри обрядової усної словесності та закономірності розвитку сучасного українського фольклору. Завдання курсу "Український обрядовий фольклор" – показати тісний зв'язок обрядів і фольклору в культурі формування його жанрової системи, відображення специфіки національної ідентичності та загальнолюдських цінностей.</p>
<p>Мета та цілі курсу</p>	<p>Мета курсу — допомогти студентові засвоїти основні жанри обрядового фольклору та досягнути їх функціонально-семантичну цілість з обрядом.</p> <p>Курс «Інтерпретація фольклорного тексту» («Український обрядовий фольклор») має загальнотеоретичне і практичне значення.</p> <p>Загальнотеоретичне значення курсу дає можливість:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) зрозуміти генезу, систему української календарно-обрядової і родинно-обрядової творчості; 2) глибоко осмислити проблеми взаємозв'язку фольклору та обряду; 3) пізнати значимість обрядів і звичаїв українського народу; <p>Практичне значення курсу української усної народної творчості в тому, що він допоможе:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) усвідомити жанрову своєрідність обрядового фольклору, глибше засвоїти методи аналізу творів усної словесності ; 2) фахово аналізувати твори різних жанрів фольклору, висвітлити способи емоційного сприйняття обрядових дій, атрибутики. <p>Місце в структурно-логічній схемі спеціальності. Курс «Інтерпретація фольклорного тексту» («Український обрядовий фольклор») є складовою частиною за вибором професійної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр” і пов'язаний з дисциплінами “Українська усна словесність», «Історія фольклористики», «Народознавство»,</p>

	«Українська література».
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>14. Рекомендована література</p> <p>Базова: Грушевський М. Історія української літератури: В 6-ти томах, 9-ти книгах. К.: Либідь, 1993. Т. 1; 1994. Т. 4. Кн. 2. Вовк Ф. Студії з української етнографії та антропології. К., 1995. Митрополит Іларіон. Дохристиянські вірування українського народу. К., 1992. Булашев Г. Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах та віруваннях. К. 1992. Максимович М. Дні і місяці українського селянина. К., 2002. Хрестинні пісні / збрала Ганна Сокіл. Львів, 2007. 208 с. Сокіл Г. Обрядовий фольклор українців. Львів, 2018. 138 с.</p> <p>Допоміжна: Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис. К.: Оберіг, 1991. Т. 1. 449 с. Гаївки / Зібр. В. Гнатюк. Мелодії схопив на фонограф Й. Роздольський, списав Ф. Колесса // Матеріали до української етнології. Львів, 1909. Т. 12. Гнатюк В. Вибрані статті про народу творчість. К., 1966. Дей О. Величальні пісні українського народу // Колядки та щедрівки. К.: Наук. думка, 1965. С. 9-40. Дей О. Народнопісенні жанри. К.: Музична Україна, 1977. Вип. 1. 108 с.; 1983. Вип. 2. 111 с. Дей О. І. Поетика української народної пісні. К.: Наук. думка, 1978. Дей О. Українська народна поезія обрядового циклу // Українські народні пісні. Календарно-обрядова лірика / Вступ. ст., упоряд., приміт. О.І. Дея. К.: Держ. вид-во худож. літ., 1963. С. 3-34. Коваль Г. Поетичний універсум обрядового фольклору українців. Львів, 2020. 440 с. Колесса Ф. Вірування про душу й загробне життя в українській похоронній і поминальній обрядності // ЗНТШ. 2001. Т. 242. С. 7-82. Колесса Ф. Старинні мелодії українських обрядових пісень (весільних і колядок) на Закарпатті // Колесса Ф. Музикознавчі праці. К.: Наук. думка, 1970. С. 368-398. Колесса Ф. Українська усна словесність (Загальний огляд і вибір текстів). Львів, 1938. Колядки і щедрівки / Зібр. В. Гнатюк. Т. 1 // Етнографічний збірник. Львів, 1914. Т. 35. 269 с.; Т. 2 // Етнографічний збірник. Львів, 1914. Т. 36. 379 с. Колядки та щедрівки: Зимові обрядові поезії трудового року / Упоряд., передм. і приміт. О. І. Дея; нотний матеріал упоряд. А. І. Гуменюк. К.: Наук. думка, 1965. 804 с. Костомаров М. Слов'янська міфологія. Вибрані праці з</p>

фольклористики й літературознавства. К.: Либідь, 1994. 25.

Круть Ю. Хліборобська обрядова поезія. К.: Наук.думка, 1973. 211 с.

Куліш П. Погляд на усну словесність українську // Куліш П. Твори: У 6-ти т. Львів, 1910. Т.5. С.431-435.

Курочкін О. Новорічні свята українців: традиції і сучасність. К., 1978.

Курочкін О. Українські новорічні обряди: “Коза” і “Маланка” (з історії народних масок). Опішне, 1995. 392 с.

Народні пісні з батьківщини Івана Франка / Зібр. та упоряд. Василь Сокіл. Львів: Каменяр, 2003. 408 с.

Народные песни Галицкой и Угорской Руси, собранные Я. Ф. Головацким. М., 1878. Т. 2. 841 с.; Т.3. 556 с.

Народные южнорусские песни / Изд. А. Метлинского. К.: В университетской топографии, 1854. XVIII, 472 с. + IV.

Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу: Ескіз українського народу. К.: Обереги, 1992. 86 с.

Ошуркевич О. Звичаї водіння Куста на Волинському Поліссі // Полісся: Етнікос, традиції, культура. Луцьк, 1997. С. 103-109.

Підгорна Л. Фольклористичні концепції Миколи Костомарова. – Львів, 2008.

Петров В. Український фольклор (Заговори, голосіння, обрядовий фольклор народно-календарного циклу). Мюнхен: Український Вільний Університет, 1948. 142 с. (На правах рукопису).

Потебня А. А. Объяснения малорусских и сродных народных песен.– Варшава, 1887. Т. 2: Колядки и щедровки. 809 с.

Потебня А. А. Символ и миф в народной культуре. М.: Лабиринт, 2000.

Потебня О. Естетика і поетика слова: Збірник / Упор., вступ. ст., приміт. І. В. Іваньо, А. І. Колодної. К.: Мистецтво, 1985. 301с.

Ребошарка І. Народження символу: Аспекти взаємодії образу та поезії. Бухарест: Критеріон, 1975. 252 с.

Свенціцький І. Образ міжнародного походу колядної словесності // ЗНТШ. 1925. Т. 141-143. С. 1-10.

Свенціцький І. Різдво Христове в поході віків (Історія літературної теми й форми). Львів, 1933. 178 с.

Скуратівський В. Скільки століть Кусту? // Народна творчість та етнографія. 1988. № 5. С. 61-64.

Сокіл Г. Українські обхідні календарно-обрядові пісні: структура, функції, семантика. Львів, 2004.

Сокіл Г. Повстанські колядки в системі обхідної календарно-обрядової поезії // Народознавчі зошити. 1999. № 1. С. 40-45.

Сокіл Г. Ритуальні обходи та мотиви календарно-обрядових пісень українців // Матеріали до української етнології. К., 2002. Вип. 2 (3). С.427-431.

Сокіл Г. Християнізація обхідних пісень та обряду в етнокультурній традиції українців // Народознавчі зошити. 2003. № 1-2. С. 46-50.

Сокіл Г. Царинні пісні в контексті ритуального обходу полів // Народознавчі зошити. 2000. № 3. С. 535-541.

Сосенко К. Культурно-історична постать староукраїнських свят Різдва і Щедрого Вечора. К.: Сінто, 1994. 343 с.

Сумцов Н.Ф. Научное изучение колядок и щедровок. К., 1886.

Сумцов Н. О свадебных обрядах, преимущественно русских // Сумцов Н. Символика славянских обрядов. М.: Восточная литература, 1996. С. 6-158.

	<p>Сумцов Н. Пожелания и проклятия // Сборник Харьковского историко-филологического общества. Харьков, 1897. Т. 9. С. 183-208.</p> <p>Українська народнопоетична творчість / За ред. М.Рильського. К., 1958.</p> <p>Українська народнопоетична творчість / За ред. М. Гриця. К., 1985.</p> <p>Українські колядки і щедрівки / Зібрав та впоряд. В.Сокіл. Львів, 2022. 716 с.</p> <p>Українські пісні, видані М. Максимовичем. Фотокопія з видання 1827 р. / Підгот. , вид. і розвідка члена-коресп. АН УРСР П. М. Попова. К.: Наук. думка, 1962. 337 с.</p> <p>Фольклорні записи Марка Вовчка та Опанаса Марковича. – К.: Наук. думка, 1983. 526 с.</p> <p>Фольклорні матеріали з отчого краю / Зібр. В. Сокіл та Г. Сокіл. Львів: Ін-т народознавства НАН України, 1998. 614 с.</p> <p>Франко І. Із секретів поетичної творчості // Франко І. Зібр. творів: У 50 т. К.: Наук. думка, 1980. Т. 31. С. 45-120.</p> <p>Франко І. Наші коляди // Франко І. Зібр. творів: У 50 ти т. К.: Наук. думка, 1980. Т. 28. С. 7-42.</p> <p>Чубинський П. Мудрість віків. К.: Мистецтво, 1995. Кн. 2. 222с.</p> <p>Шухевич В. Гуцульщина. Верховина, 1999. Ч. 4. 304 с.</p> <p style="text-align: center;">Довідкова література</p> <p>Українська минувшина. Ілюстрований етнографічний довідник. К., 1994.</p> <p>Українська фольклористика. Словник-довідник / укладання і заг. ред. М. Чернопиского. Тернопіль, 2008. 448.</p> <p>Українська фольклористична енциклопедія / керівн. проекту, наук. ред., упоряд. В.Сокіл. Львів, 2018. 808 с.</p> <p>Інформаційні ресурси</p> <p>https://labs.lnu.edu.ua/folklore-studies/proekty/elektronna-navchalna-biblioteka-ukrajinskoji-folklorystyky/</p> <p>Електронний архів українського фольклору folklore-arcyive.org.ua</p> <p>http://www.ukrfolk.kiev.ua/ BERVY.</p> <p>http://ukrnov. Catp.org.ua/duh/3.html.</p> <p>Сокіл Г. Електронний курс «Український обрядовий фольклор» у системі MOODLE (2022). https://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=4809</p>
Тривалість курсу	Один семестр
Обсяг курсу	<p>Дисципліна «Інтерпретація фольклорного тексту» («Український обрядовий фольклор») є вибірковою дисципліною зі спеціальності 035 Філологія спеціалізації 035.01 Українська мова та література, 035.09 Фольклористика для освітньої програми «Українська мова та література». Читається на п'ятому семестрі (третій курс) в обсязі 32 годин аудиторних занять і 20 годин самостійної роботи. 2,5 кредити, 2 модулі (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).</p>

<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:</p> <p>генезу обрядового фольклору; історію обряду, географію його побутування; загальнопоширені, та вузьколокальні, маловідомі обряди та фольклорні зразки; жанрову систему, тематику, проблематику обрядового фольклору.</p> <p>студент повинен уміти:</p> <p>аналізувати фольклорні твори з погляду різних методів фольклористики; визначати і розшифровувати знакову і вербальну символіку; визначати шляхи і прийоми застосування здобутих теоретичних знань у своїй професійній діяльності.</p>
<p>Ключові слова</p>	<p>Обрядовий фольклор, поетика, жанрово-тематичний поділ, обрядові пісні, колядки, щедрівки, веснянки, гаївки, волочільні пісні, юріївські пісні, пастуші ладканки, русальні, царинні, кустові пісні, петрівчані (петрівки), купальські, обжинкові; весільні пісні, бойківські ладканки «до плетення вінців», хрестинні пісні, голосіння, поминальні звичаї та обряди.</p>
<p>Формат курсу</p>	<p>Очний, заочний</p>
<p>Теми</p>	<p>* СХЕМА КУРСУ</p>
<p>Підсумковий контроль, форма</p>	<p>Залік</p>
<p>Пререквізити</p>	<p>Курс української усної словесності, історії української фольклористики, цикл курсів з поетики фольклору, народознавства.</p>
<p>Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу</p>	<p>Український обрядовий фольклор передбачає застосування різних методів. Паралельно вивчається обрядовий і фольклорний матеріал різних регіонів, який розглядається в історичному розвитку, з урахуванням змін, що відбуваються в усній словесності. Вивчаються не окремі фольклорні факти чи явища, а системи їх: система жанрів, система поглядів щодо генези фольклору, встановлюються системи відповідностей між сучасним українським фольклором та традиційним.</p>
<p>Необхідне обладнання</p>	<p>Проектор, аудіо- та відеоматеріали</p>
<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються так:</p> <ul style="list-style-type: none"> • модулі: 50 % семестрової оцінки; максимальна кількість балів 50: <p>Проміжний контроль № 1 (тестування) - 5 б. Проміжний контроль № 2 (аналіз тексту) - 5 б. (5 б. - студент детально аналізує текст; вміло знаходить художні засоби; вільно формулює думки; добре володіє термінологічно-понятійним апаратом; пише без граматичних і стилістичних помилок; 4-3 б. - студент частково аналізує текст та знаходить художні засоби; допускає незначні помилки в термінології . 2-1 б. - студент нечітко висловлює власні думки з тематики і проблематики твору, слабо оперує основними дефініціями, допускає чимало граматичних і стилістичних помилок).</p>

	<p>Модуль № 1 - 20 б. Модуль № 2 - 20 б.</p> <p>20-15 б. - студент ґрунтовно записав фольклорний матерiал, вiльно оперує широким колом джерел, володiє понятiйним апаратом, ознайомлений iз головними науковими проблемами, поглядами дослiдникiв, умiє використовувати та аналізувати власнi записи, досконало знає наукову лiтературу, має навички самостiйної роботи з текстами.</p> <p>14-11 б. - студент частково записав фольклорний матерiал, володiє фактичним та теоретичним матерiалом, оперує значним колом джерел i наукової лiтератури iз заданої тематики. Вмiє застосовувати теоретичнi знання пiд час аналізу джерел. Має загальнi навички роботи з наукової лiтератури.</p> <p>10-5 б. - студент недостатньо зiбрав фольклорний матерiал, загально ознайомлений з джерелами та науковою лiтературою, бракує вмiнь самостiйного аналізу текстiв та формулювання думок, має первиннi навички роботи з науковою лiтературою.</p> <p>4-1 б. - студент практично не зафiксував фольклорнi зразки, має загальнi уявлення з тематики та проблематики курсу, слабо оперує головними дефiнiцiями, не має навикiв аналізу.</p> <ul style="list-style-type: none"> • залiк: 50% семестрової оцiнки. Залiкове тестування – максимальна кiлькiсть балiв 50. <p>Пiдсумкова максимальна кiлькiсть балiв 100.</p> <p>Академiчна доброчеснiсть:</p> <p>Вiдвiдування занять є важливою складовою навчання. Очiкується, що всi студенти вiдвiдають усi лекцiйнi та практичнi заняття курсу. Студенти мають iнформувати викладача про неможливість вiдвiдати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язанi дотримуватися усiх термiнiв, визначених для виконання усiх видiв робiт, передбачених курсом. Лiтература. Усю лiтературу, яку студенти не зможуть знайти самостiйно, надає викладач виключно в освітнiх цiлях без права її передачі третiм особам. Студентiв заохочують до використання також й iншої лiтератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Полiтика виставлення балiв. Враховуються бали, набранi за виконання вiдповiдних видiв, а також бали, набранi впродовж семестру за виступи з доповідями на практичних заняттях, участь в обговореннi. При цьому обов'язково враховується присутнiсть на заняттi та активнiсть студента пiд час практичного заняття; недопустимiсть пропускiв та запiзнень на заняття; користування мобiльним телефоном, планшетом та iншими мобiльними пристроями пiд час занять з метою, не пов'язаною з навчанням; списування та плагiат; несвоєчасне виконання поставленого завдання i т. iн.</p> <p>Жоднi форми порушення академiчної доброчесности не толеруються.</p>
<p>Питання до залiку</p>	<p>Категорiя обряду. Обряд як одна з першооснов усної народної творчостi.</p> <p>Гене́за обрядового фольклору. Магічне спрямування та функції обрядодiй.</p> <p>Феномен української культури (поєднання принципу двовiр'я).</p> <p>Зимовий календарний цикл. Передрiздвянi обрядодiї.</p> <p>Рiздвянi обряди та звичаї. Загальноукраїнський характер</p>

колядування та щедрування.
Специфіка новорічних святкувань. Обрядові ігри «Маланка», «Коза».
Символіка віншування та посівання.
Залишки давніх язичницьких вірувань у звичаях та обрядах Щедрого вечора.
Култ води і вогню в християнському Водохрещі (Водорщі).
Величання і побажання – основа обрядових пісень. Змалювання ідеальних образів. Головні об'єкти величання.
Змалювання ідеального образу *господаря* в колядках і щедрівках.
Змалювання ідеального образу *господині* в колядках і щедрівках.
Змалювання ідеального образу *парубка* в колядках і щедрівках.
Змалювання ідеального образу *дівчини* в колядках і щедрівках.
Побажання як регулятор взаємостосунків між людьми. Обрядовий контекст побажань.
Семантика «голодної куті». Обряд проганяння куті.
Глядацько-розважальні елементи обряду на сучасному етапі (музика, танці, ігри, драматичні інсценівки).
Український звичай колодки (колодія). Наукове та народне тлумачення назви.
Заклик і зустріч весни. Символіка обрядового печива «жайворонок».
Обряд весняного очищення.
Символіка верби. Звичаї та вірування, пов'язані з нею. Вербна неділя.
Великодні обрядодії.
Обряд водіння веснянок і гаївок. Характеристика веснянок і гаївок.
Волочільні обряди. Ринцювання (риндзювання). Трансформація їх на сучасному етапі.
Юрійівські звичаї та вірування, пов'язані з ними.
Зелені свята. Клечальний обряд. Култ дерев та квітів.
Особливості русального тижня. Проводи русалок.
Сакральний похід на ниви. Очищення-освячення криниць.
Петрівчані пісні та обряд «петрування» в різних регіонах України.
Купальські звичаї та обряди. Тематика, поезика купальських пісень.
Символіка вогню та води.
Обряд вінкоплетення та пускання вінків на воду.
Зажинкові обряди, звичаї, вірування.
Образна система, поезика обжинкових пісень.
Обряд обжинок. Завивання «бороди». Символічне значення обжинкового вінка.
Функціонально-тематична цілість обрядових пісень з ритуалами.
Рудименти календарно-обрядових пісень у фольклорній традиції українців.
Класифікація обрядодій, пов'язаних з народженням дитини.
Роль баби-повитухи, величання її в піснях.
Інститут кумівства в українській народній традиції.
Функціонально-семантичний вимір пісень про кумів.
Унікальність українського весілля.
Обряд вінкоплетення та випікання короваю.
Характеристика інших весільних обрядодій.
Відвойовування нареченої, здобуття її як взяття міста, замку.
Протиставлення двох родів у весільних піснях (у піснях-передирках, дражнилках) та веснянках і купальських.

	<p>«Обрядовий еротизм» у весільних піснях (з проекцією на календарно-обрядові пісні).</p> <p>Етапи похоронного обряду. Архаїчні елементи в уявленнях про смерть.</p> <p>Голосіння як вияв жалю за рідними. Поетика голосінь. Загальноукраїнські та локальні особливості.</p> <p>Поминальні дні. Віра в душу та позагробне життя.</p> <p>Культ предків у поминальних звичаях, обрядах, фольклорі.</p> <p>Відображення ментальності народу в обрядовій сімейній культурі.</p> <p>Сміхові елементи в українсько-карпатському похоронному обряді й фольклорі – феномен в українській культурі.</p> <p>Значення календарних та родинних обрядів і звичаїв для сучасної людини.</p>
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>

СХЕМА КУРСУ

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література	Завдання, год	Термін виконання
	МОДУЛЬ І				
1т. 2 год.	<p>Вступ. Предмет і завдання курсу Історія виникнення звичаїв та обрядів. Інтерпретація понять «обряд», «звичай», «ритуал», «церемонія». Генеза обрядового фольклору, взаємодія з ритуалами. Національні особливості українських обрядів і фольклору. Традиційність фольклору. Поняття обрядового фольклору (календарно-обрядовий, родинно-обрядовий). Загальна характеристика. Тематично-художні цикли календарно-обрядової пісенності, зв'язок з світоглядом хлібороба. Основні функції календарної обрядовості.</p>	Лекція	<p>Грушевський М. Історія української літератури: У 6 т., 9 кн. К., 1993.Т.1. С.52–59.</p> <p>Колесса .Ф. Українська усна словесність. Львів, 1938; або видання Канад.ін-ту українських студій: Альбертський ун-т, 1983.</p> <p>ГунчикІ. Український магічно-сакральний фольклор: структура тексту та особливості функціонування. Львів, 2011. – С.48–50.</p> <p>Сокіл Г. Обрядовий фольклор українців. Львів, 2018. С.5–10.</p> <p>Коваль Г. Поетичний універсум календарно-обрядового фольклору українців. Львів, 2020. 440 с.</p>	Основні ознаки фольклору та обрядів	
2т. 2 год.	<p>Побутування обрядового фольклору. Архаїчні ознаки обрядової пісенності: колективний спосіб виконання, наявність рефренів та ін. Концепт фольклорного часопростору в обрядах і піснях. Візуалізація обрядових дій.</p>	Лекція			

3 т. 2 год.	<p>Зимовий цикл. Передріздвяні обрядодії</p> <p>Відображення староукраїнських звичаїв, що були пов'язані з початком нового року у святі Введення. "Полазник" на новий господарський рік.</p> <p>Свято дівочої долі – Катерини. Закликання долі. Образ долі у народній творчості (казки, народні оповідання, пісні).</p> <p>Ворожіння в ніч перед Андрієм. Обряд і словесний текст "Калити". Імпровізація діалогу під час кусання калити.</p> <p>Фольклор, що стосується святих Варвари, Сави. Вшановування в народі святого Миколая. Легенди про Миколу Чудотворця. Художня система, поетична символіка фольклорних текстів.</p>	Лекція	<p>Колядки і щедрівки. Зимова обрядова поезія трудового народу / упоряд. О.І. Дей. – К., 1965.</p> <p>Календарно-обрядові пісні. – К., 1987.</p> <p>Український рік у народних звичаях в історичному освітленні. – К., 1994. Кн. 1-11.</p>		
4 т. 2 год.	<p>Різдвяно-новорічний фольклор.</p> <p>До історії різдвяних звичаїв. Екскурс в минуле (дохристиянський період). Свята вечеря. Обряд коляди та його специфіка в різних регіонах України. Ритуальні календарні обходи та пісні річного циклу. Гуцульські «плеси», бойківський «качан». Закликання морозу до вечері, текст, що супроводжує. Перший день Різдва, види колядок, щедрівок та віншувань, тематика, ідейно-</p>	Лекція	<p>Гнатюк В. М. Колядки і щедрівки // Етнографічний збірник. – Львів, 1914. – Т. 35-36.</p> <p>Курочкін О. В. Українські новорічні обряди: „Коза”, „Маланка” (з історії народних масок). – Опішне, 1995.</p> <p>Народні пісні сіл Гаї Верхні та Гаї Нижні на Дрогобиччині. Записи, нотні транскрипції, упоряд. Лідії Федоронько. Дрогобич: ВО Котермак-УЕЛФ» 2008. С.24–78.</p>		

5 т. 2 год.	Величання – основа обрядових пісень. Змалювання ідеальних образів. Головні об'єкти величання. Глядацько-розважальні елементи зимового обряду на сучасному етапі	Лекція	Коваль Г. Поетичний універсум календарно-обрядового фольклору українців. Львів, 2020. 440 с.		
6 т. 2 год.	Весняні обрядодії. Обряд весняного очищення. Український звичай колодки. Наукове та народне тлумачення назви. Давні волочільні обходи. Риндзювання. Юріївські звичаї та вірування, пов'язані з ними, юріївські пісні.	Лекція	Гнатюк В. Гаївки // Матеріали до української етнології. – Львів, 1909. –Т.12 або: Гнатюк В.М. Вибрані статті про народну творчість. К., 1966. С.138-150 Грушевський М.С. Історія української літератури. Т.1.– С.116-227. Ігри та пісні. Весняно-літня поезія трудового року. – К., 1963.		
7 т. 2 год.	Символіка Зелених свят. Клечальний обряд і пісні, що його супроводжують. Царинні обходи, пастуший вигін. Специфіка словесних формул-замовлянь, пісень. Русальний тиждень. Проводи русалок. Семантика обрядів «Куст», «Тополя», «Ляля».	Лекція	Українські народні пісні. Календарно-обрядова поезія. – К., 1963.		
8т. 2 год.	Купальські й петрівчані обрядодії. Марена та Купало. Жнивні обрядодії. Тематика, мотиви, образи пісень. Поліфункціональність обрядового вінка (кустянки, русального, купальського, обжинкового).	Лекція	Сокіл Г. Українські обхідні календарно-обрядові пісні : структура, функції, семантика. Львів, 2004. Ігри та пісні. Весняно-літня поезія трудового року. К.,1963.Укр.народн і пісні. Календарно-обрядова лірика.упоряд. О. Дея. К.,1963.Климець Ю. Купальська обрядовість на Україні.		

			К., 1990.		
9 т. 2 год.	МОДУЛЬ II Родинні обряди. Весілля – «унікум» у світовому фольклорі. Історія дослідження весільної обрядовості. Етапи весільного обрядового дійства в різних регіонах України. Специфіка гуцульського весілля.	Лекція	Весілля: У 2 кн. – К., 1970. Весільні пісні: У 2 кн. – К., 1982. Вовк Ф. Шлюбний ритуал та обряди на Україні // Вовк Ф. Студії з української етнографії та антропології. – К.: Мистецтво, 1995. – С.219– 323.		
10 т. 2 год.	Символіка весільних пісень. Типологія та локальні особливості. Структурні типи текстів побажань	Лекція	Борисенко В. Весільні звичаї та обряди на Україні. – К., 1988. Маховська С. Весільні пісні Поділля: жанрова специфіка, особливості функціонування, поетика. Хмельницький, 2012. 320 с.		
11 т. 2 год.	Обряди, пов'язані з народженням та вихованням дитини. Міфологічні уявлення про народження та походження дітей. Ритуальний спів, ритуальне частування на хрестинах, та їхнє значення. Класифікація, типологія хрестинних пісень.	Лекція	Хрестинні пісні / збір. та упоряд. Ганна Сокіл. Львів, 2007. Соки Г. Християнський аспект родильно-обрядової поезії // Народознавчі зошити. – 2003. № 1-2. – С. 40-43. Бриняк О. Хрестинні		

12 т. 2 год.	Образна система, мотиви, символіка: рослинна символіка у піснях і обрядах; вода, вогонь у родильних віруваннях; символіка птахів у родильному обрядовому фольклорі. Величальні прийоми у змалюванні образів (бабусеньки, „бранки”, „сповитухи”, немовляти, породіллі, кумів). Художні особливості хрестинних пісень.	Лекція	пісні в системі родинно-обрядового фольклору українців : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10. 01. 07 – фольклористика. Київ, 2014.		
13 т. 2 год.	Похоронні та поминальні обряди. Похоронні голосіння, зв'язок з обрядом та віруваннями в загробне життя. Загальноукраїнські та локальні особливості. Культ предків у поминальних звичаях, обрядах, фольклорі.	Лекція	Гнатюк В. Похоронні звичаї та обряди. Етнографічний збірник. Львів, 1912. Т. 31-32. Голосіння / упоряд. І.Коваль-Фучило. К., 2012.		
14 т. 2 год.	Поховальні голосіння як вияв туги, жалю, скорботи. Мотиви, поетика голосінь. Інтерпретація тексту поховальних голосінь. Сміхові елементи в українсько-карпатському похоронному обряді й фольклорі – феномен в українській культурі.	Лекція			
15 т. 2 год.	Тропеїстична система обрядових пісень (епітетика, порівняння, гіпербола як спосіб ідеалізації обрядової реальності). Тематичні групи метафор обрядової лексики. Формульність – універсальна закономірність обрядової словесності.				
16 т. 2 год.	Значення календарних та родинних обрядів і звичаїв та фольклору для сучасної людини.	Підсумкове заняття			

